

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt „Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně“
CZ.02.3.61/0.0/0.0/19_075/0013630

Místní plán inkluze statutárního města Brna (MPI)

-

Zpráva k naplňování MPI č. 1

Červen 2021

Obsah

Úvod	3
Výstup z dotazníkového šetření – mateřské školy	4
Výstup z dotazníkového šetření – základní školy	13
Realizace inkluzivního vzdělávání a potřeby základních a mateřských škol zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi	25

Úvod

Místní plán inkluze statutárního města Brna (MPI) je strategický dokument, který je povinnou součástí projektů realizovaných statutárním městem Brnem v Operačním programu Výzkum, vývoj, vzdělávání, za účelem plošné podpory základních a mateřských škol zřizovaných městem a jeho městskými částmi.

Cílem MPI je realizace opatření na podporu kvalitního společného vzdělávání na území statutárního města Brna. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných, a/nebo pocházejících z odlišného kulturního prostředí.

Hodnocení plnění MPI a zjišťování potřeb škol v oblasti inkluzivního vzdělávání je realizováno v rámci projektu „Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně“, odpovědným subjektem je Odbor školství a mládeže Magistrátu města Brna.

Shromažďování podkladů a dat provádějí členové realizačního týmu projektu na všech základních a mateřských školách zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi formou dotazníkového šetření 1 x ročně.

První evaluace byla zaměřena na vzdělávání dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem, na jejich podporu a na přístup škol k této tématice, šetření proběhlo v březnu 2021.

Výstup z dotazníkového šetření – mateřské školy

1. Odpovědnost a vytipování dětí ohrožených školním neúspěchem a nastavení podpory

Pro vyhledávání dětí ohrožených školním neúspěchem a nastavování jejich podpory mají mateřské školy určeny zodpovědné osoby. Zodpovědnost za jejich vytipování mají především ředitel/ky mateřských škol (36 %), případně pověřený učitel (64 %).

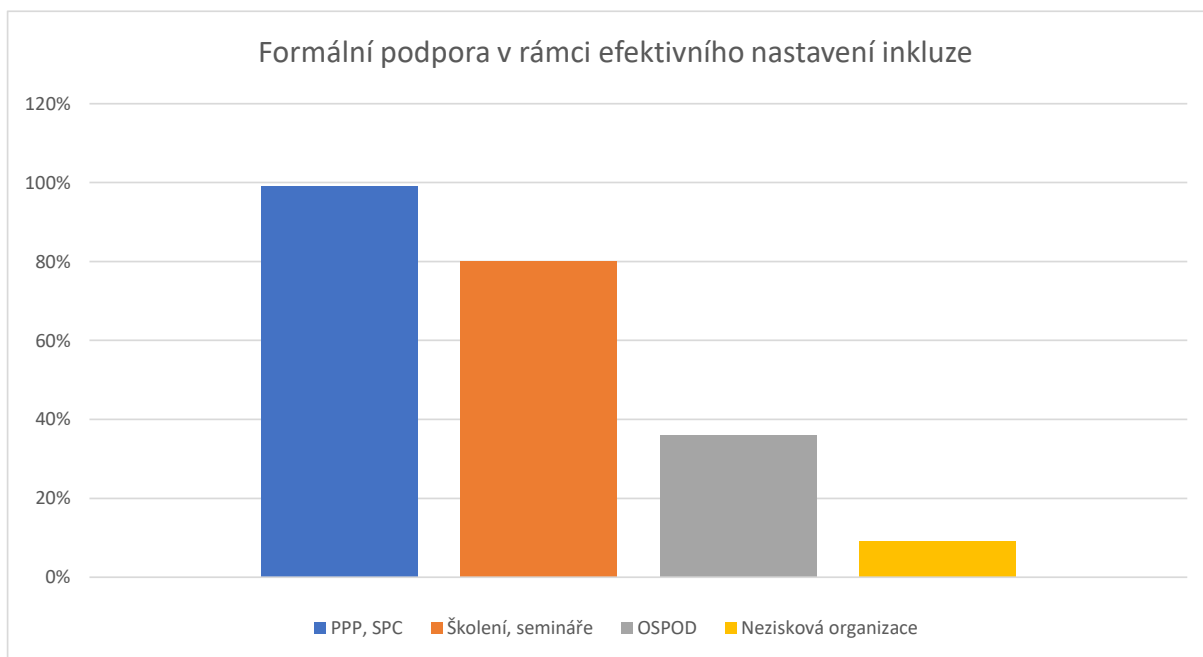
Závěry	
Co se daří	Školy mají určeny osoby, které jsou odpovědné za vyhledávání dětí ohrožených školním neúspěchem a jejich podporu.
Rizika	Zodpovědnou osobou jsou často učitelé bez příslušného specializovaného vzdělání a nastavení vhodné podpory může být pro ně obtížné.
Doporučení pro školy	Nastavit účinný systém identifikace dětí ohrožených školním neúspěchem vzhledem k podmínkám školy a skladbě dětí školy z pohledu jejich sociálně-ekonomického statusu.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat sdílení příkladů dobré praxe (sledovat příklady dobré praxe a prezentovat je v rámci setkání s mateřskými školami). Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků mateřských škol v práci s dětmi se SVP.

2. Formální podpora v rámci efektivního nastavení inkluze

V rámci efektivního nastavení inkluze spolupracují všechny mateřské školy s některým školským poradenským zařízením – PPP, SPC (99 %). Mateřské školy využívají také spolupráci s OSPOD (36 %).

9 % mateřských škol spolupracuje s neziskovými organizacemi.

80 % mateřských škol pomáhá v jejich práci se žáky se SVP vzdělávání pedagogů, využívají nabízená školení a semináře.

Závěry	
Co se daří	Spolupráce se školským poradenským zařízeními (PPP, SPC). Podpora vzdělávání pedagogů.
Rizika	Vzděláváním zaměřeným na práci s dětmi se SVP neprošli všichni učitelé.
Doporučení pro školy	Zapojit do vzdělávání všechny pedagogy. Pokračovat ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními, v odůvodněných případech s OSPOD. Hledat a nastavit efektivní cesty spolupráce s těmito partnery.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků mateřských škol.

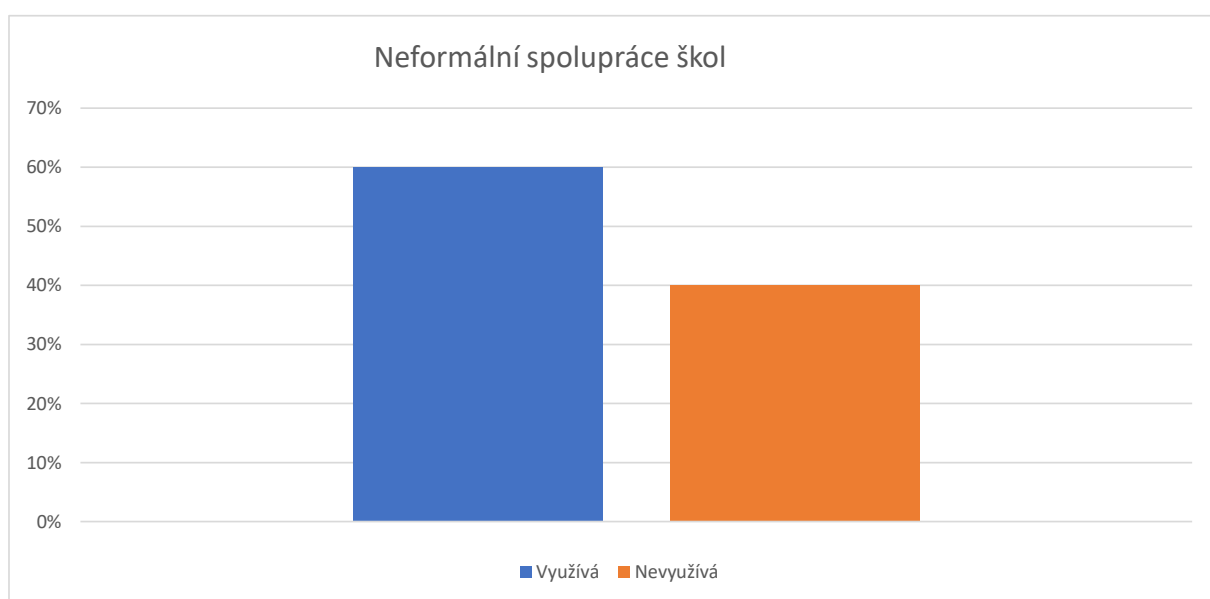
3. Neformální spolupráce mateřských škol (síťování mezi mateřskými školami, neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli škol...)

60 % mateřských škol využívá nějakou formu neformální podpory, 40 % žádnou takovou podporu nevyužívá.

Nejčastější formy neformální podpory:

- neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli škol,
- komunikace mezi pracovníky škol,
- komunikace mezi pracovníky SPC a škol,
- konzultace s pracovníky poraden.

Ojedinele školy popisují další spolupráci, např. komunikace jedné školy s jinými školami, komunikace se speciálními pedagogy, logopedy, sdílení zkušeností na sociálních sítích apod.

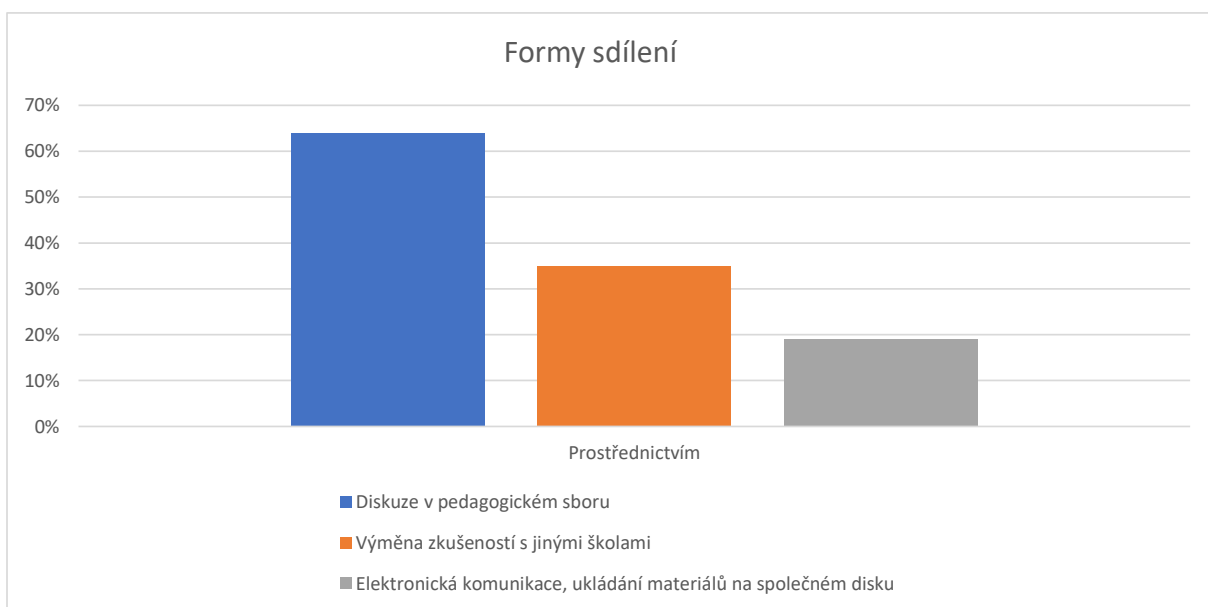
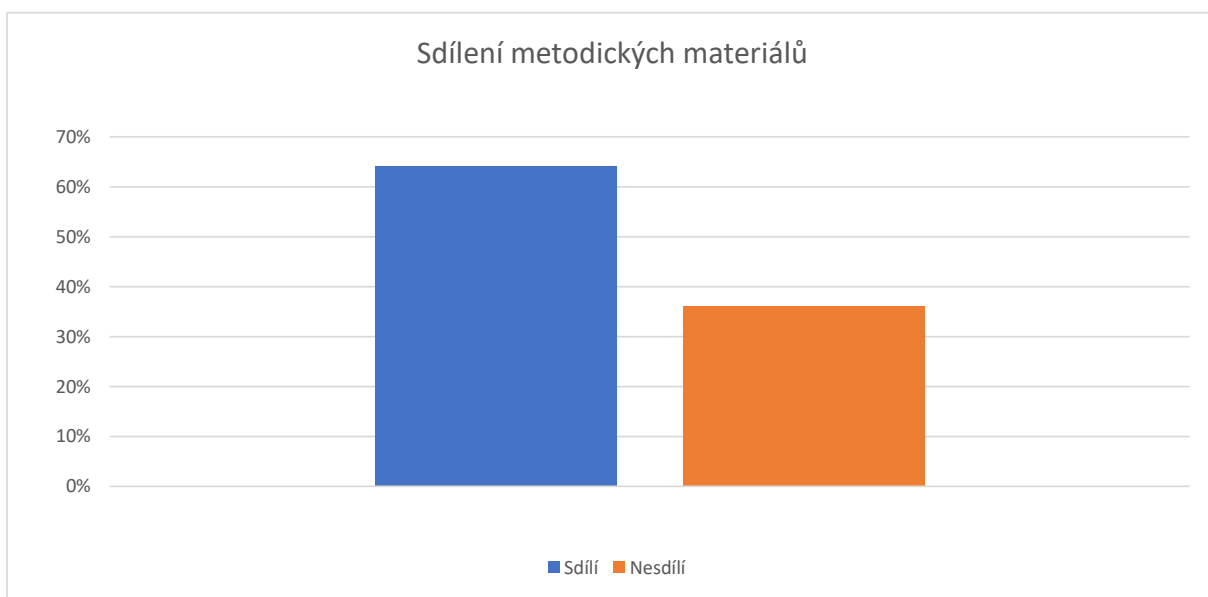
Závěry	
Co se daří	Neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli mateřských škol.
Doporučení pro školy	Vyhledat platformy, do kterých jsou mateřské školy ve městě Brně zapojeny (oddělit od neformální spolupráce). Sdílet zkušenosti se zapojením do formálních platforem spolupráce.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků mateřských škol.

4. Sdílení metodických materiálů, příkladů dobré praxe, které se týkají práce se žáky ohroženými školním neúspěchem

64 % mateřských škol materiály sdílí, 36 % nesdílí.

Školy materiály sdílí více formami:

- 64 % prostřednictvím diskuzí v pedagogickém sboru,
- 35 % prostřednictvím výměny zkušeností s jinými školami,
- 19 % prostřednictvím elektronické komunikace, ukládáním materiálů na společném disku

Závěry	
Co se daří	Sdílení metodických materiálů a hledání forem spolupráce mezi školami.
Doporučení pro školy	Prohloubit spolupráci a vzájemné sdílení metodických materiálů v rámci všech zapojených škol. Podpořit diskuze v pedagogickém sboru školy.

5. Distanční vzdělávání a děti podpořené z projektu „Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně“

Mateřské školy v dotazníku uvedly pozitivní dopad distančního vzdělávání v oblasti zvýšení digitálních kompetencí, dovedností při práci s ICT, využití interaktivních materiálů. Posun kompetencí pozorují především u pedagogů a rodičů. Všímají si také rozvoje samostatnosti některých dětí.

Prohlubuje se individualizace vzdělávání s ohledem na možnosti jednotlivých dětí a častější kontakt učitele s rodiči. Děti mohou pracovat vlastním tempem.

Je nutné rozšířit komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými pedagogy a rodiči.

Na druhou stranu si školy uvědomují, že distanční vzdělávání nepůsobí na děti ve všech případech pozitivně. Uvádí zhoršení pracovních návyků některých dětí. Chybí přirozený sociální kontakt s ostatními dětmi a pedagogy. Snižuje se práceschopnost, klesá pozornost a motivace dětí. Mnohdy chybí dostatečná podpora rodiny, a naopak někteří rodiče zase vypracovávají zadané úkoly za děti. Prohlubují se rozdíly mezi dětmi v oblasti jejich znalostí. Schopnost koncentrace a zájmu dětí v průběhu online vzdělávání má sestupnou tendenci, zhoršuje se úroveň vyjadřování.

Prezenční vzdělávání je účinnější, proto školy nabízejí individuální konzultace.

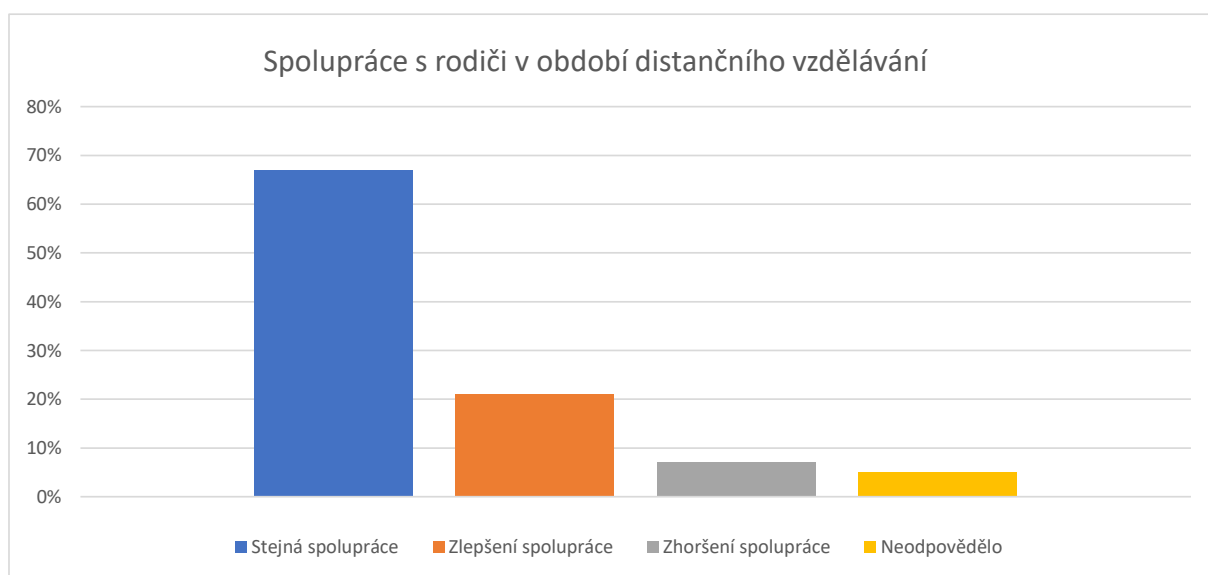
Závěry	
Co se daří	Podpora dětí v distančním vzdělávání v rámci projektu. Zapojení asistentů pedagoga a školních asistentů.
Rizika	Klesající pozornost a motivace dětí. Prohloubení rozdílů mezi dětmi v rámci jejich znalostí a dovedností vzhledem k nedostatku sociálního kontaktu.
Doporučení pro školy	Vybavit školy potřebnými technologiemi pro distanční vzdělávání. Podpořit pedagogickou diagnostiku a diferencované vzdělávání. Vyhledávat děti, které potřebují podporu a nastavit její efektivní poskytování. Využívat individuální konzultace.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podpořit materiální a technologické vybavení škol pro distanční vzdělávání.

6. Spolupráce s rodiči podpořených žáků v období distančního vzdělávání

67 % mateřských škol uvádí, že spolupráce s rodiči byla v době distančního vzdělávání stejná jako v průběhu běžné docházky dětí do školy.

21 % mateřských škol vnímá zlepšení a posílení spolupráce s rodiči dětí.

Pouze 7 % mateřských škol uvádí zhoršení spolupráce s rodiči. 7 mateřských škol nedokázalo na tuto otázku odpovědět (5 %).

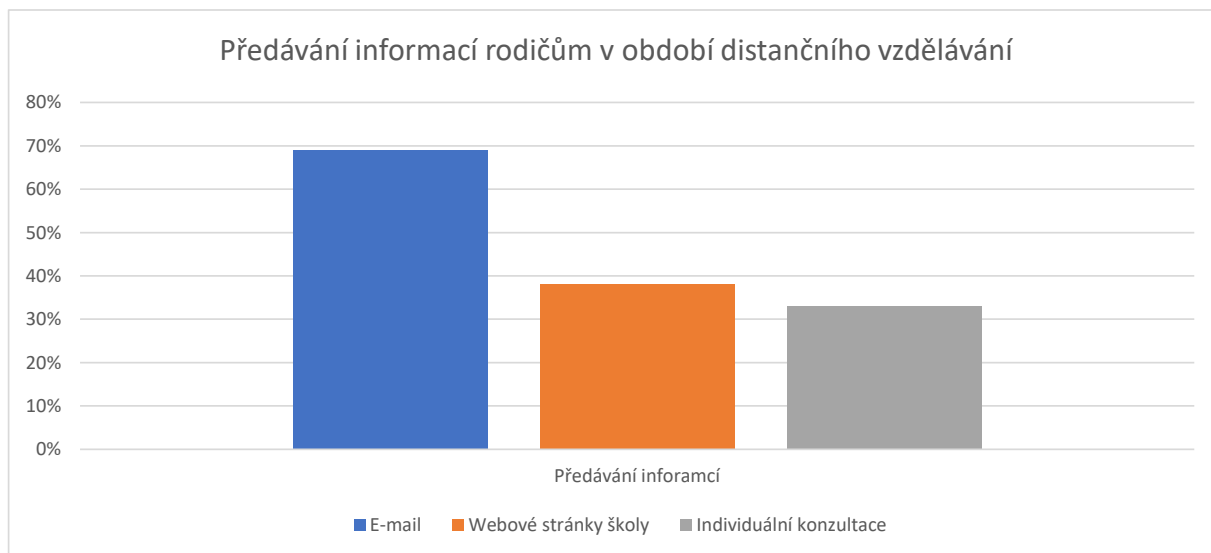

Závěry	
Co se daří	Posílení spolupráce s rodiči.
Doporučení pro školy	Navázat na nastavenou spolupráci s rodiči a motivovat zákonné zástupce k jejímu prohlubování.

7. Předávání informací rodičům v období distančního vzdělávání

69 % mateřských škol předává efektivně informace prostřednictvím emailu nebo informačního systému školy. 38 % mateřských škol považuje za nejefektivnější předávání informací prostřednictvím webových stránek školy. Význam individuálních konzultací je stěžejní pro 33 % oslovených mateřských škol.

Některé školy uvedly další možnosti předávání informací, jako jsou online třídní schůzky, nástěnky, případně využívají kombinaci všech uvedených možností.

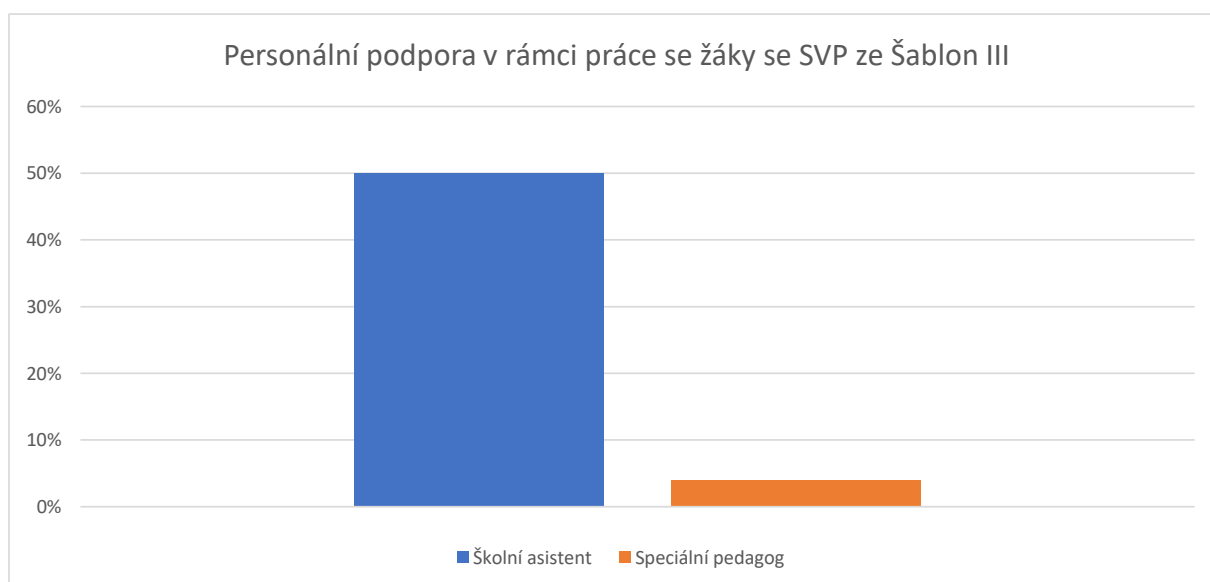

Závěry	
Co se daří	Efektivní a jednotné předávání informací dohodnutým způsobem.
Doporučení pro školy	Zajistit aktualizování webových stránek škol. Posílit využití informačního systému škol.

8. Personální podpora v rámci práce s dětmi se SVP ze Šablon III

Mateřské školy využívají personální podporu ze Šablon III takto:

- Školní asistent – 50 % škol, průměr 0,5 úvazku
- Speciální pedagog (logoped) – 4 % škol, průměr 0,2 úvazku

Závěry	
Rizika	Ukončení financování pracovních pozic z projektů (Šablony).
Doporučení pro školy	Využívat v maximální možné míře projekty zjednodušeného financování (Šablony).

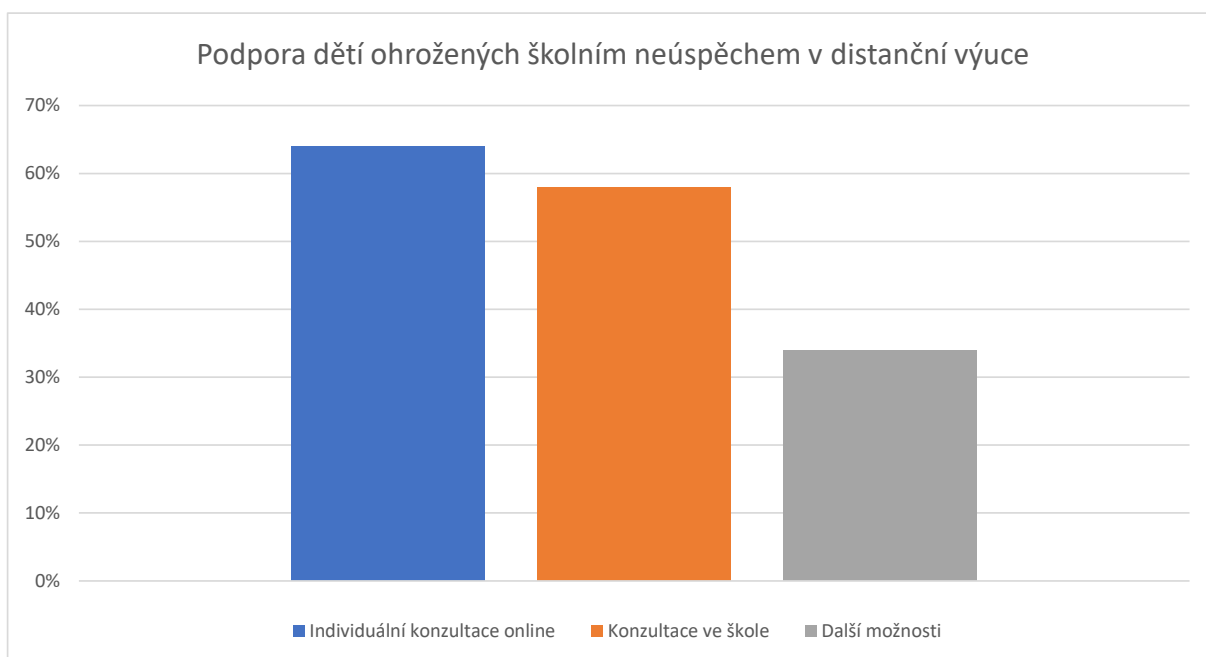
9. Personální podpora z jiných zdrojů

Personální podpora je ve školách v malé míře financována z dotací zřizovatele. Zřizovatelé škol podporují školního asistenta (2 % škol, průměrný úvazek 0,5). Z jiných dotací jsou ve školách financováni pouze školní asistenti (28 % škol, úvazek 0,5).

Závěry	
Co se daří	Snaha škol zajišťovat financování pracovních pozic, které přímo souvisejí s inkluzí, z jiných zdrojů.
Doporučení pro školy	Podporovat systémové financování pracovních pozic.

10. Podpora dětí ohrožených školním neúspěchem v distančním vzdělávání

V době distančního vzdělávání nabízí 58 % mateřských škol dětem ohroženým školním neúspěchem individuální konzultace ve škole. 64 % škol poskytuje individuální konzultace online. Z dotazníku vyplývá, že školy hledají i další možnosti podpory dětí (34 %). Některé mateřské školy uváděly také telefonickou podporu.

Závěry	
Co se daří	Poskytování individuálních konzultací pro děti ohrožené školním neúspěchem. Diferenciace zadávání úkolů s ohledem na možnosti jednotlivých dětí.
Doporučení pro školy	Realizovat individuální nebo skupinové konzultace pro děti ohrožené školním neúspěchem. Nabídnout dětem podporu podle jejich individuálních potřeb.

Závěr

Dotazník byl zaměřen na zjišťování podmínek škol pro práci s dětmi ohroženými školním neúspěchem, zabýval se i tím, jak školy v době svého uzavření z důvodů pandemie Covid – 19 k těmto dětem přistupovaly. Všechny školy hledají stále nové cesty k tomu, aby posílily podporu dětí. Silnou stránkou, kterou je třeba rozvíjet, je sdílení metodických materiálů mezi školami, ale také neformální spolupráce, kterou navazují ředitelé škol i učitelé. V rámci nastavení podpůrných opatření školy efektivně spolupracují se školskými poradenskými zařízeními a podporují vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluze. Školy poskytují rodičům dětí individuální konzultace.

Příležitosti, které z dotazníků vyplynuly, souvisejí s financováním pracovních pozic podporujících rovné příležitosti ve vzdělávání, především pozice školního asistenta. Zajištění financování je do budoucna velmi nejisté, ale na druhou stranu je zajištění těchto pracovníků pro podporu společného vzdělávání ve školách prospěšné.

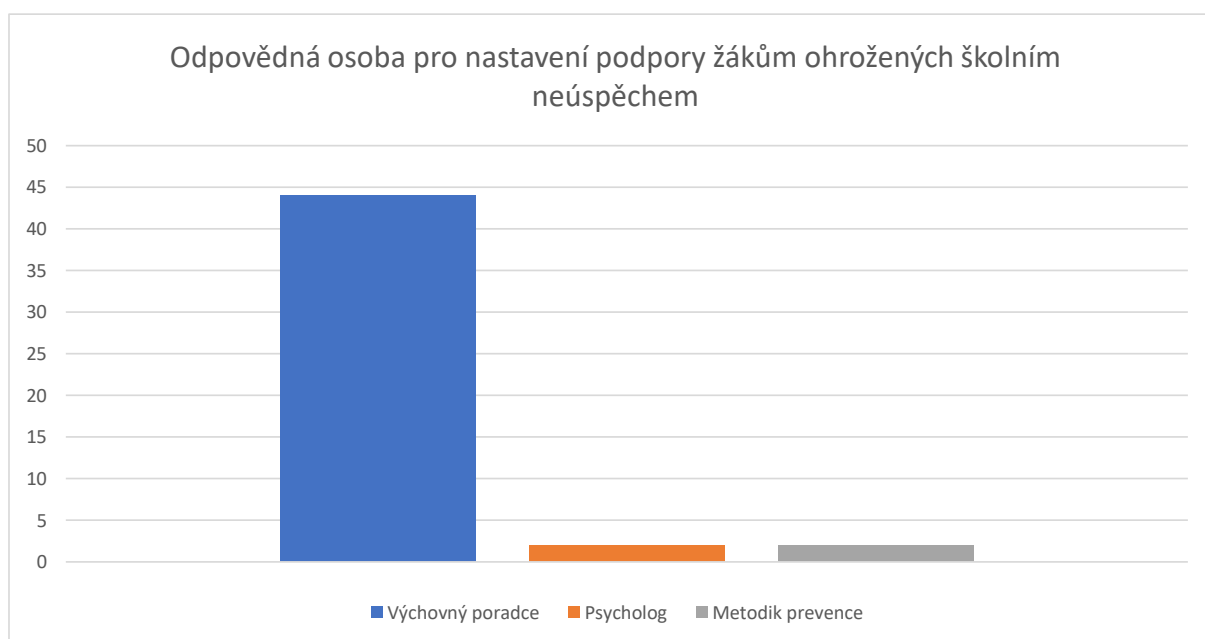
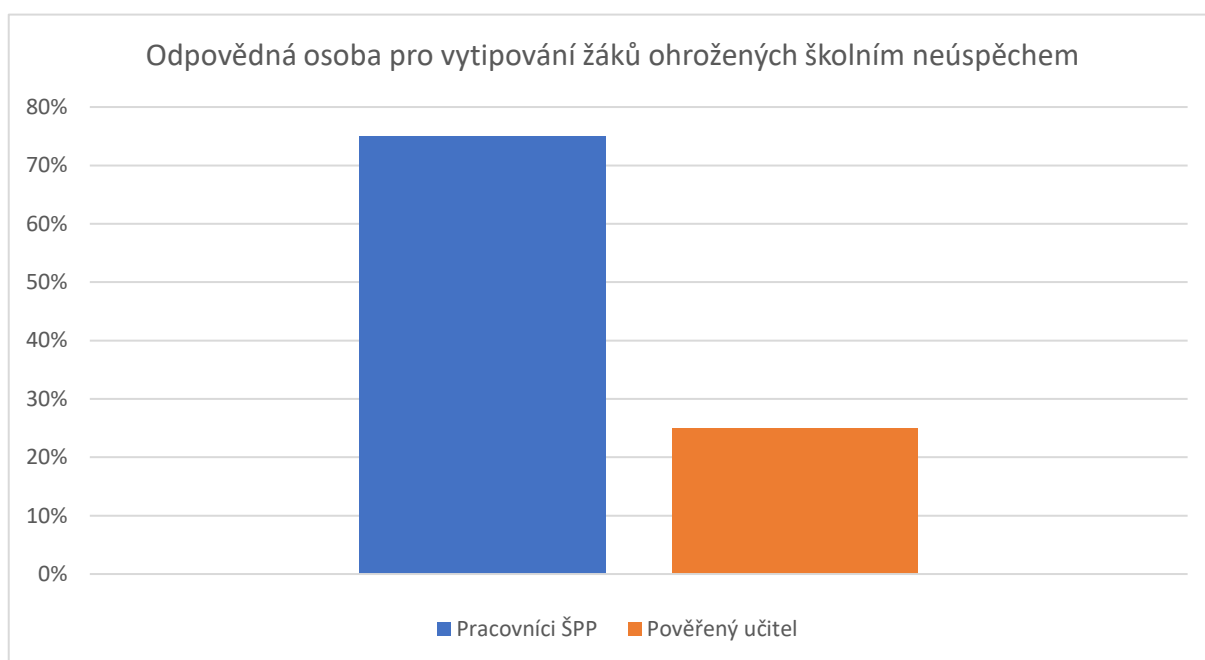
Snahou škol je podávat efektivně a včas informace rodičům, k čemuž slouží různé platformy. Příležitostí je rovněž zaměřit se na aktualizaci webových stránek škol a využívat jednotný informační kanál, aby nedocházelo k nejasnostem. Zvláště nyní, v době distančního vzdělávání, je nutné, aby se zprávy dostaly rodičům včas a v potřebné kvalitě.

Brněnské mateřské školy nabízejí dětem ohroženým školním neúspěchem velkou podporu a stále hledají nové cesty pro její poskytování. Do budoucna je třeba řešit zvláště personální podporu škol tak, aby byla nastavena nikoli nahodile, ale koncepčně. I přes skutečnost, že brněnské mateřské školy spolupracují a sdílejí zkušenosti, je vhodné do budoucna hledat a posilovat další platformy spolupráce a nastavení metodické podpory v situacích, kdy nemá škola s daným problémem zatím zkušenost.

Výstup z dotazníkového šetření – základní školy

1. Odpovědnost a vytipování žáků ohrožených školním neúspěchem a nastavení podpory

Pro vyhledávání žáků ohrožených školním neúspěchem a nastavování jejich podpory mají školy určené zodpovědné osoby. Zodpovědnost za jejich vytipování mají především pracovníci školního poradenského pracoviště (75 %), případně pověřený učitel (25 %). Za školní poradenské pracoviště tuto povinnost nejčastěji plní výchovný poradce (ve 44 školách), ojediněle psycholog (ve dvou školách) nebo metodik prevence (ve dvou školách).

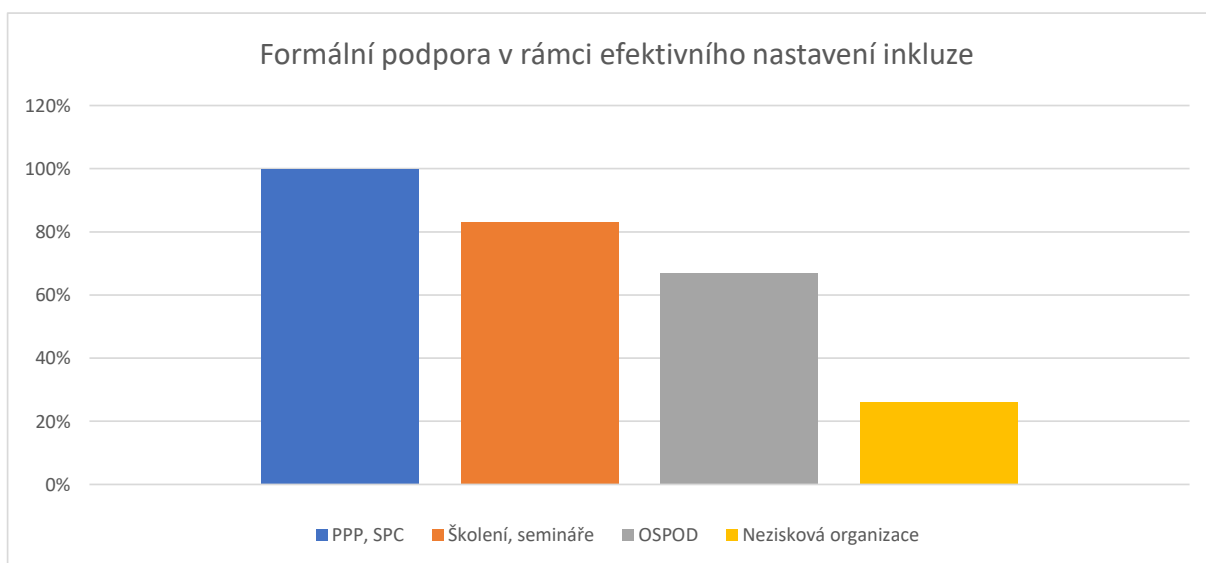
Závěry	
Co se daří	Školy mají určené osoby, které jsou odpovědné za vyhledávání žáků ohrožených školním neúspěchem a jejich podporu.
Rizika	Zodpovědnou osobou jsou někdy i učitelé bez příslušného specializovaného vzdělání a nastavení vhodné podpory pro ně může být obtížné.
Doporučení pro školy	Nastavit účinný systém identifikace žáků ohrožených školním neúspěchem vzhledem k podmínkám školy a skladbě žáků školy z pohledu jejich sociálně-ekonomického statusu. Posilovat proaktivní stěžejní roli školního poradenského pracoviště.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat sdílení příkladů dobré praxe (sledovat příklady dobré praxe a prezentovat je v rámci setkání se školami). Posilovat proaktivní stěžejní roli školního poradenského pracoviště pro identifikaci a podporu žáků ohrožených školním neúspěchem. V případě potřeby finančně podpořit rozšíření školního poradenského pracoviště v konkrétních školách.

2. Formální podpora v rámci efektivního nastavení inkluze

V rámci efektivního nastavení inkluze spolupracují všechny školy se školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC). Častá je také spolupráce s OSPOD (67 %).

26 % škol spolupracuje s neziskovými organizacemi.

Většině škol (83 %) pomáhá v jejich práci se žáky se SVP vzdělávání pedagogů, využívají nabízená školení a semináře.

Závěry	
Co se daří	Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC). Podpora vzdělávání pedagogů.
Rizika	Vzděláváním zaměřeným na práci se žáky se SVP neprošli všichni učitelé.
Doporučení pro školy	Zapojit do vzdělávání všechny pedagogy. Pokračovat ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními, v odůvodněných případech s OSPOD. Hledat a nastavit efektivní cesty spolupráce s těmito partnery.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol v práci se žáky se SVP.

3. Neformální spolupráce škol (síťování mezi školami, neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli škol aj.)

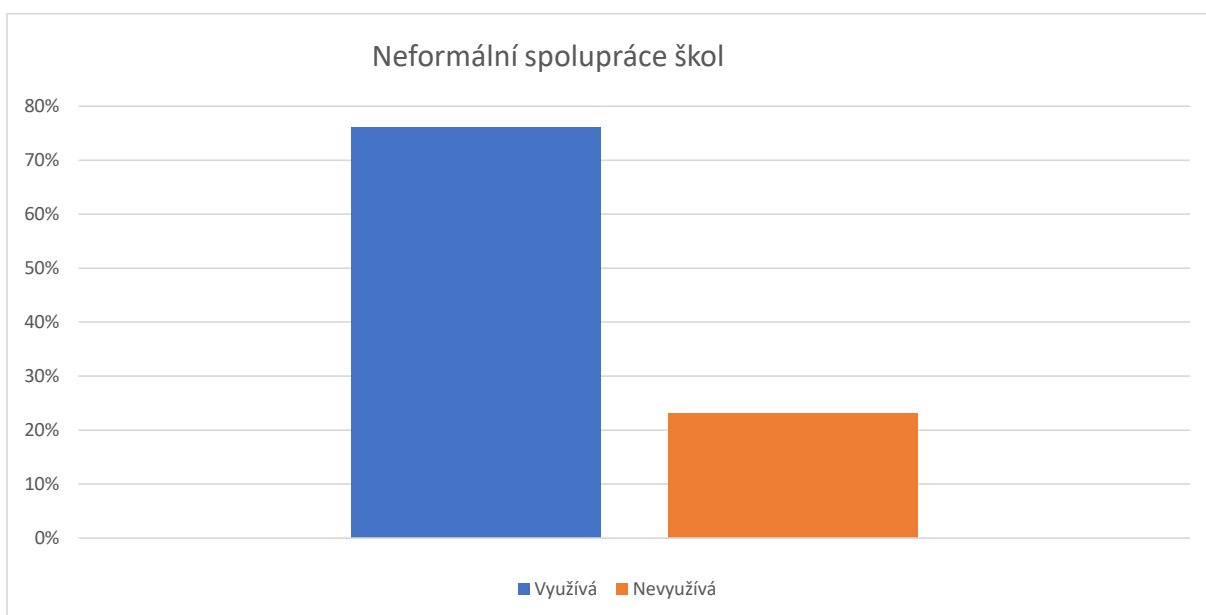
76 % základních škol využívá nějakou formu neformální podpory, 23 % žádnou takovou podporu nevyužívá.

Nejčastější formy neformální podpory:

- neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli škol,
- komunikace mezi pracovníky ŠPP škol,
- konzultace s pracovníky poraden.

Ojedinele školy popisují další spolupráci, např. komunikace jedné školy s jinými školami, komunikace skupiny na sociálních sítích apod.

Školy v tomto bodě uváděly i formální spolupráci (Síť brněnských otevřených škol, Liga komunitních škol, Pomáháme školám k úspěchu...)

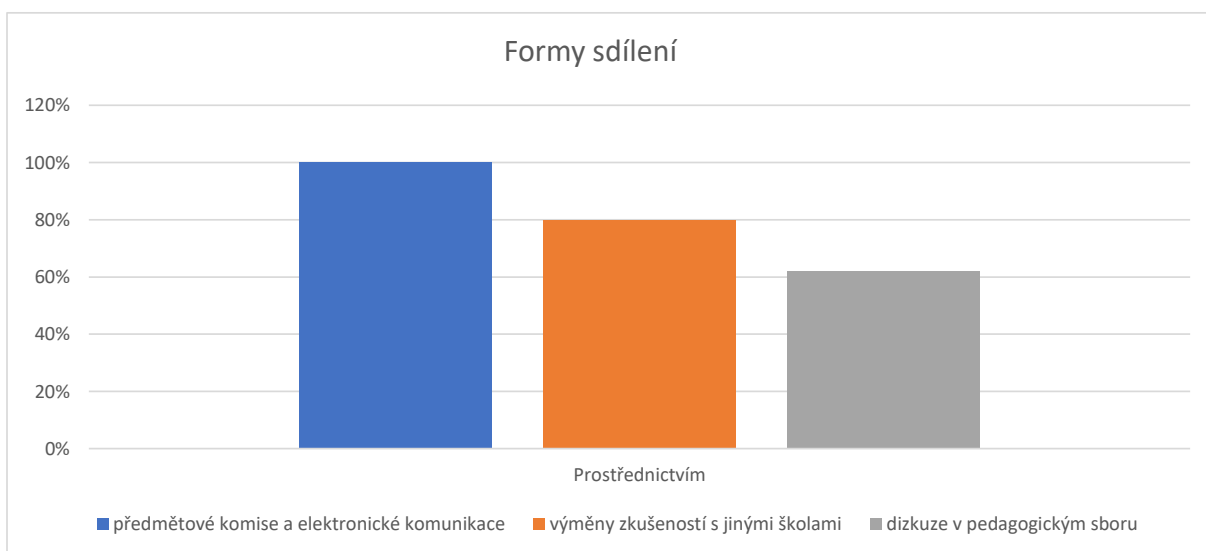
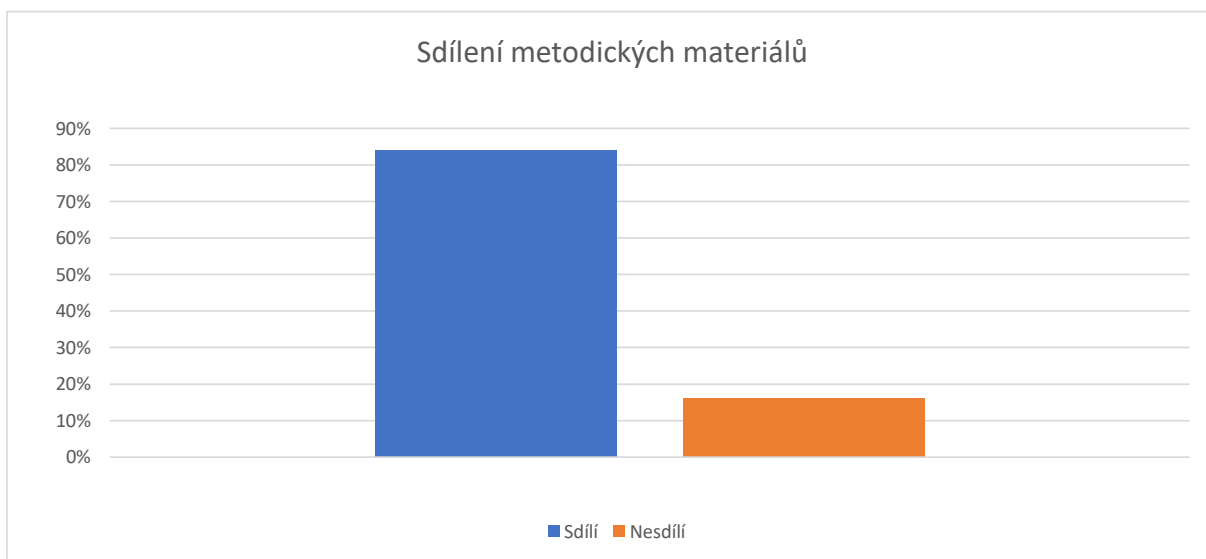
Závěry	
Co se daří	Neformální spolupráce a komunikace mezi řediteli škol.
Doporučení pro školy	Vyhledat platformy, do kterých jsou školy ve městě Brně zapojeny (oddělit od neformální spolupráce). Sdílet zkušenosti se zapojením do formálních platform spolupráce.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol.

4. Sdílení metodických materiálů, příkladů dobré praxe, které se týkají práce se žáky ohroženými školním neúspěchem

84 % základních škol materiály sdílí, 16 % nesdílí.

Školy materiály sdílí více formami:

- 100 % prostřednictvím porad předmětových komisí a prostřednictvím elektronické komunikace, sdíleného disku apod.,
- 80 % prostřednictvím výměny zkušeností s jinými školami,
- 62 % prostřednictvím diskuzí v pedagogickém sboru.

Závěry	
Co se daří	Sdílení metodických materiálů a hledání forem spolupráce mezi školami.
Doporučení pro školy	Prohloubit spolupráci a vzájemné sdílení metodických materiálů v rámci všech zapojených škol. Podpořit diskuze v pedagogickém sboru školy.

5. Distanční vzdělávání a žáci podpoření z projektu „Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně“

Základní školy v dotazníku uvedly pozitivní dopad distančního vzdělávání v oblasti zvýšení digitálních kompetencí, dovedností při práci s ICT, využití interaktivních materiálů. Tento posun kompetencí pozorují nejen u žáků, ale i u pedagogů. Všímají si také rozvoje samostatnosti a odpovědnosti žáků, plánování času, jejich komunikace s učitelem.

Prohlubuje se individualizace výuky s ohledem na možnosti jednotlivých žáků a častější kontakt učitele s rodiči. Žáci mohou pracovat vlastním tempem. Individuální konzultace mezi žákem a doučovatelem napomáhá pochopení učiva. Díky zapojení asistentů pedagoga a doučovatelů se podařilo nastavit pravidelný učební režim pro žáky se SVP. Díky podpoře se zlepšila čtenářská gramotnost některých žáků (čtení s porozuměním). Je vhodné podporovat vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání (pedagog – žák – rodič).

Na druhou stranu si školy uvědomují, že distanční výuka nepůsobí na žáky ve všech případech pozitivně. Uvádějí zhoršení pracovních návyků některých žáků a pomalejší posun ve vzdělávání. Chybí přirozený sociální kontakt se spolužáky, pedagogy. Snižuje se práceschopnost, klesá pozornost a motivace žáků. Někteří žáci se „schovávají“ za nemožnost připojení k internetu, další jsou apatičtí. Mnohdy chybí dostatečná podpora rodiny. Někteří rodiče zase vypracovávají zadané úkoly za žáky. Prohlubují se rozdíly mezi žáky v oblasti jejich znalostí. Schopnost koncentrace a zájmu žáků v průběhu online výuky má sestupnou tendenci, zhoršuje se úroveň vyjadřování.

Prezenční vzdělávání je účinnější, proto školy nabízejí individuální konzultace.

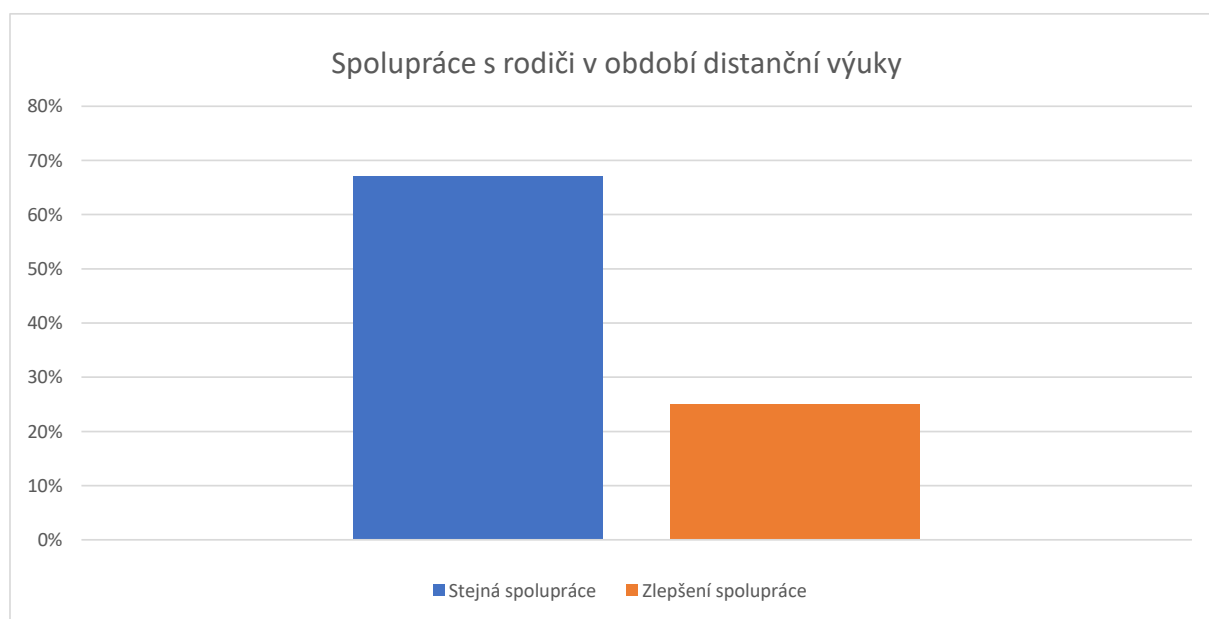
Závěry	
Co se daří	Rozvoj samostatnosti a odpovědnosti žáků, plánování času, komunikace s učitelem. Podpora žáků v distančním vzdělávání v rámci projektu. Zapojení asistentů pedagoga a doučovatelů.
Rizika	Klesající pozornost a motivace žáků. Prohloubení rozdílů mezi žáky v rámci jejich znalostí.
Doporučení pro školy	Vybavit školy potřebnými technologiemi pro vzdálenou výuku. Podpořit pedagogickou diagnostiku a diferencovanou výuku. Vyhledávat žáky, kteří potřebují podporu a nastavit její efektivní poskytování. Využívat individuální konzultace při doučování žáků.
Jak by mohla napomoci veřejná správa	Podpořit materiální a technologické vybavení škol pro distanční vzdělávání.

6. Spolupráce s rodiči podpořených žáků v období distanční výuky

67 % základních škol uvádí, že spolupráce s rodiči byla v době distanční výuky stejná jako v průběhu běžné docházky žáků do školy.

25 % základních škol vnímá zlepšení a posílení spolupráce s rodiči žáků.

Pouze 4 základní školy uvádějí zhoršení spolupráce s rodiči.

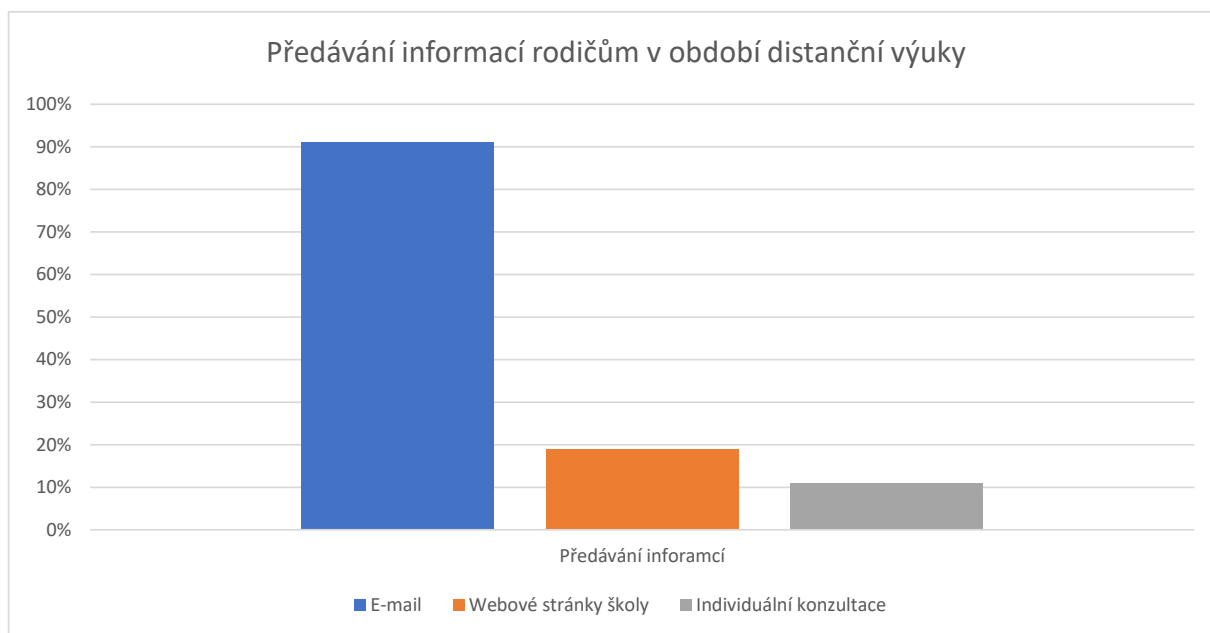

Závěry	
Co se daří	Posílení spolupráce s rodiči.
Doporučení pro školy	Navázat na nastavenou spolupráci s rodiči a motivovat k jejímu prohlubování.

7. Předávání informací rodičům v období distanční výuky

91 % základních škol předává efektivně informace prostřednictvím emailu nebo informačního systému školy. 19 % základních škol považuje za nejefektivnější předávání informací prostřednictvím webových stránek školy. Význam individuálních konzultací je stěžejní pro 11 % oslovených škol.

Některé školy uvedly další možnosti předávání informací, jako jsou třídní schůzky, nástěnky, případně využívají kombinaci všech uvedených možností.

Závěry	
Co se daří:	Efektivní a jednotné předávání informací dohodnutým způsobem.
Doporučení pro školy	Zajistit průběžnou aktualizaci webových stránek škol. Posílit využití informačních systémů škol.

8. Podpora kariérového poradenství pro znevýhodněné žáky

Z dotazníku vyplývá, že stěžejní roli v rámci kariérového poradenství pro znevýhodněné žáky hraje výchovný poradce.

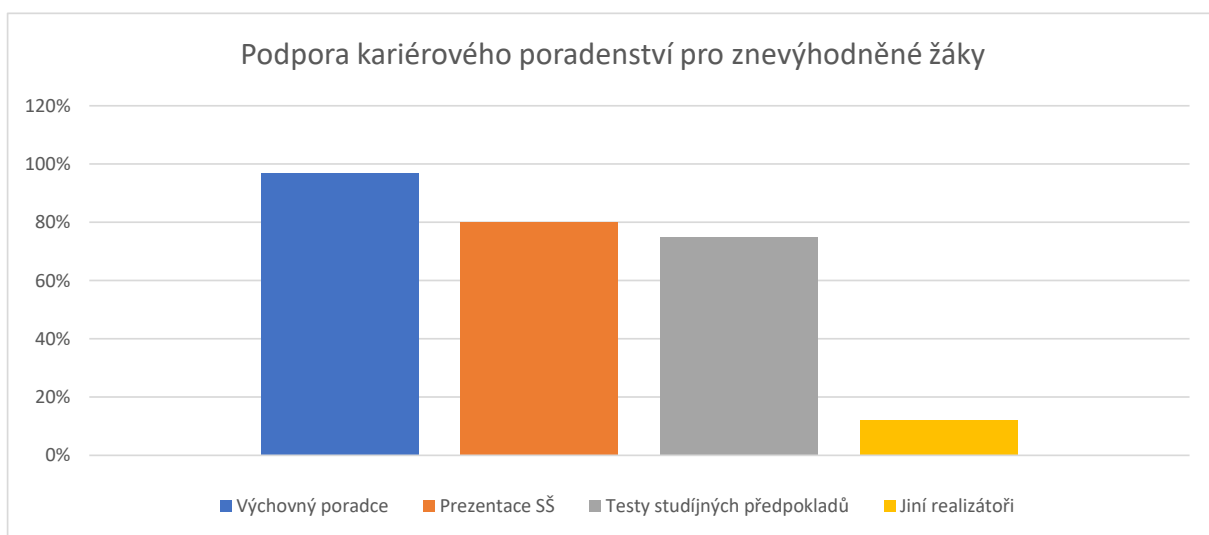
97 % škol poskytuje pro tuto oblast individuální konzultace.

75 % škol využívá testy studijních předpokladů.

80 % škol využívá prezentace středních škol.

12 % škol využívá pro své žáky projekty jiných realizátorů (VISC, PolyGram, SSŠ Brno, iKAP, APIF, Gendalos).

Základní školy využívají v rámci kariérového poradenství dále spolupráci s úřadem práce, středními školami, PPP, NNO, ale i s firmami. Žáci se zúčastňovali festivalu vzdělávání středních škol, exkurzí na školy poskytující střední vzdělávání

Závěry	
Co se daří	Individuální konzultace pro žáky. Získávat informace o studijních oborech na SŠ.
Doporučení pro školy	Využívat testy studijních předpokladů na všech školách.

9. Tematická setkání s rodiči v rámci kariérového poradenství

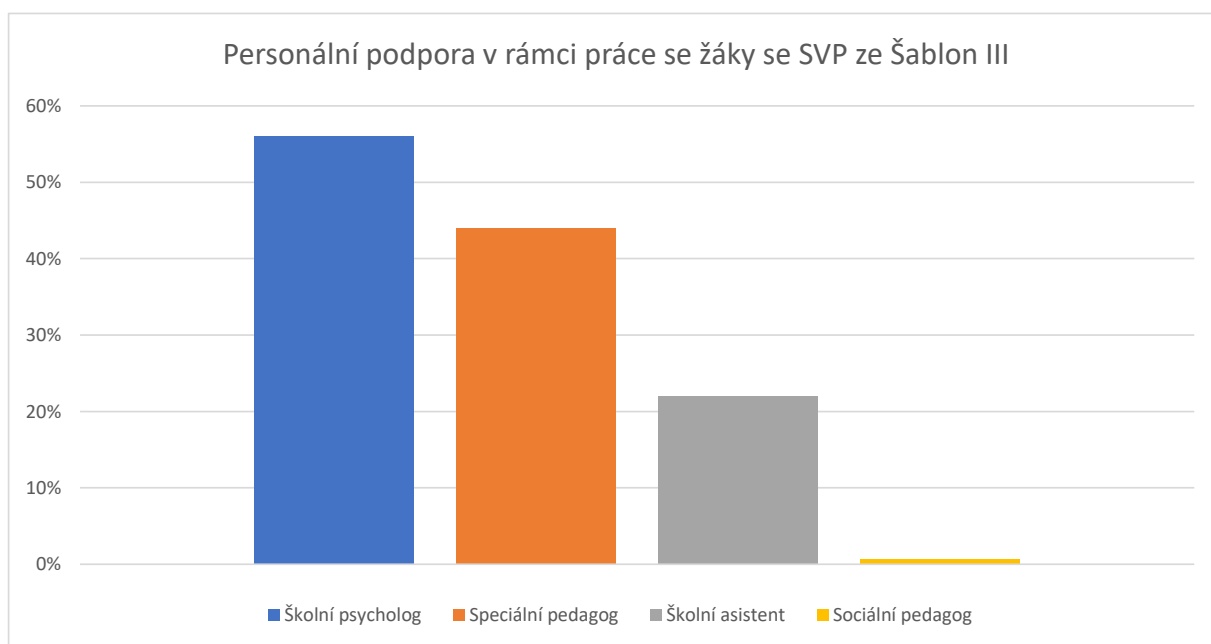
68 % základních škol organizuje v rámci kariérového poradenství tematická setkání s rodiči.

Závěry	
Doporučení pro školy	Rozšířit nabídku setkávání s rodiči v rámci kariérového poradenství na všechny školy.

10. Personální podpora v rámci práce se žáky se SVP ze Šablon III

Základní školy využívají personální podporu ze Šablon III takto:

- školní psycholog – 56 % škol, průměr 0,75 úvazku,
- speciální pedagog – 44 % škol, průměr 0,53 úvazku,
- školní asistent – 22 % škol, průměr 0,59 úvazku,
- sociální pedagog – 0,04 % škol, průměr 0,41 úvazku.

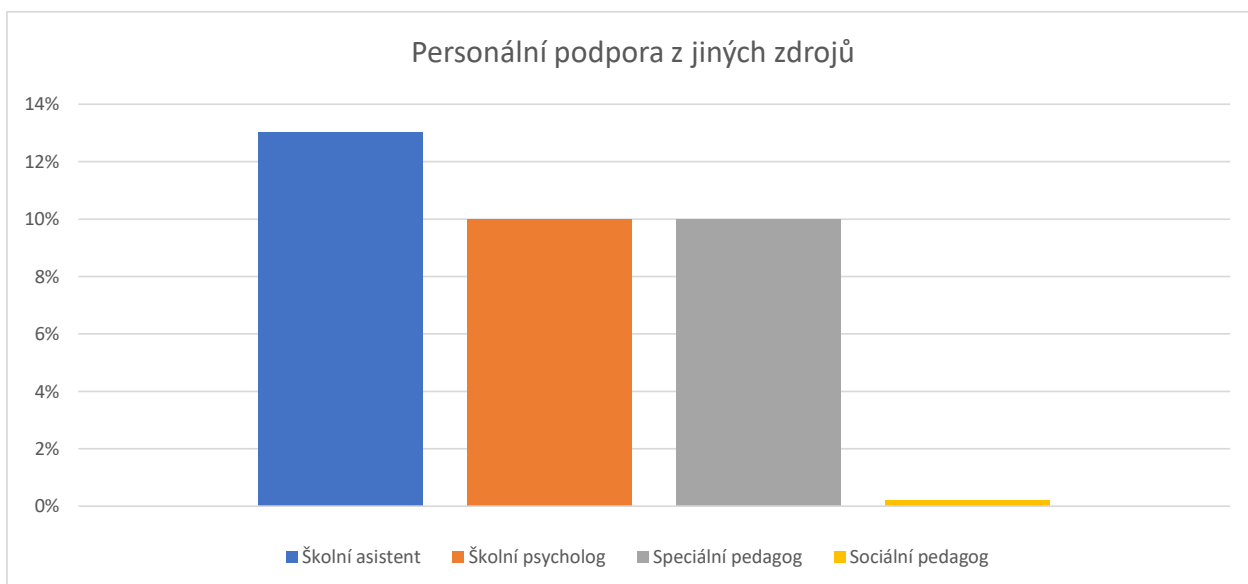
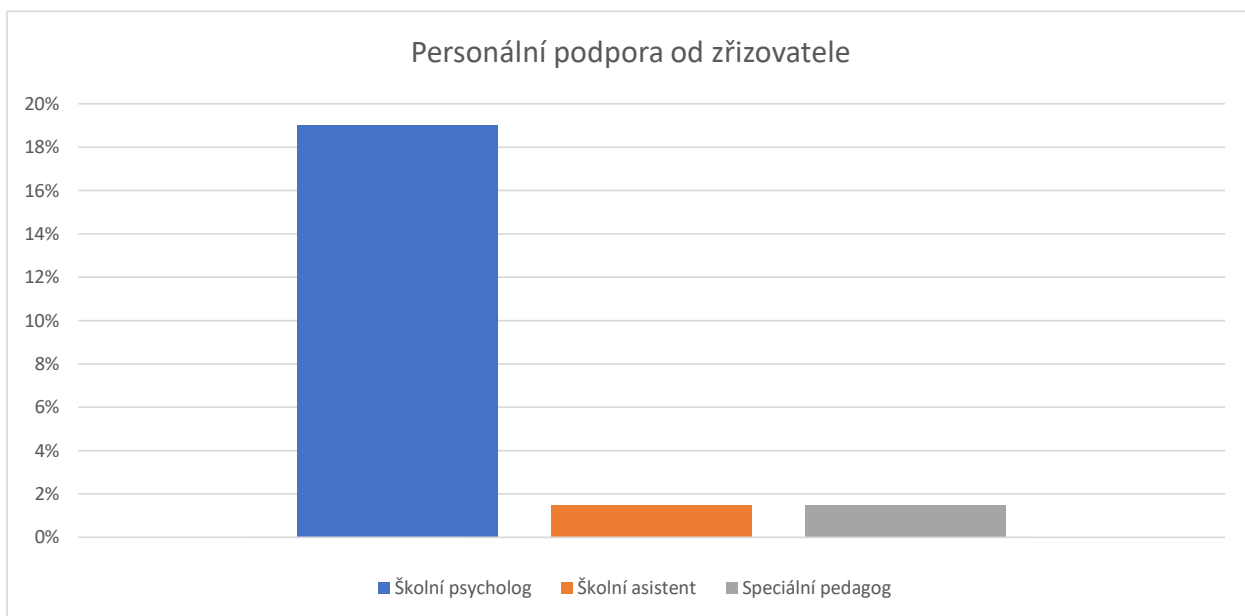

Závěry	
Rizika	Ukončení financování pracovních pozic z projektů (Šablony).
Doporučení pro školy	Využívat v maximální možné míře projekty zjednodušeného financování (Šablony).

11. Personální podpora z jiných zdrojů

Personální podpora je ve školách řešena i financováním z jiných zdrojů. Zřizovatelé škol podporují především pozici školního psychologa (19 % škol, průměrný úvazek 0,63). V jednom případě poskytují dotace na školního asistenta (úvazek 0,2) a speciálního pedagoga (úvazek 0,1).

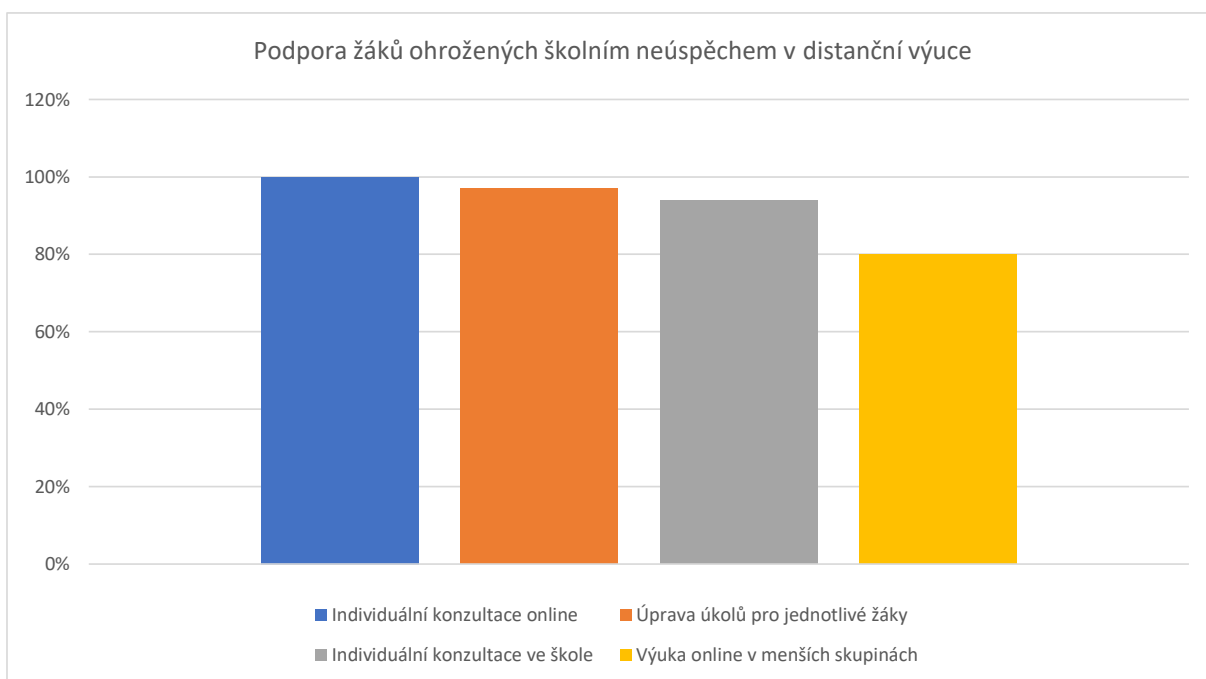
Z jiných dotací jsou ve školách financováni školní asistenti (13 % škol, úvazek 1,0), školní psychologové (10 % škol, úvazek 0,67) a speciální pedagogové (10 % škol, úvazek 0,73) sociální pedagog (0,01 % škol, úvazek 0,25).

Závěry	
Co se daří	Snaha škol zajišťovat financování pracovních pozic, které přímo souvisejí s inkluzí, z jiných zdrojů.
Doporučení pro školy	Využívat v maximální možné míře projekty zjednodušeného financování (Šablony).

12. Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem v distanční výuce

V době distanční výuky nabízí 94 % základních škol žákům ohroženým školním neúspěchem individuální konzultace ve škole. Všechny školy poskytují individuální konzultace online. 97 % škol upravuje zadávání úkolů s ohledem na možnosti jednotlivých žáků. 80 % škol nabízí výuku online v menších skupinách. Z dotazníku vyplývá, že školy hledají i další možnosti podpory žáků. Využívají např. předávání materiálů v tištěné verzi, různé způsoby doučování (NNO, školní kluby doučování, studenti PFMU), předměty speciálně pedagogické péče a pedagogická intervence, podpora školního psychologa nebo asistenta pedagoga. Potřebným žákům je zapůjčována IT technika, dostávají odkazy na online procvičovací cvičení.

Závěry	
Co se daří	Poskytování individuálních konzultací pro žáky ohrožené školním neúspěchem. Diferenciace zadávání úkolů s ohledem na možnosti jednotlivých žáků.
Doporučení pro školy	Pokračovat v poskytování individuálních nebo skupinových konzultací pro žáky ohrožené školním neúspěchem. Nabízet cílenou podporu pro žáky podle jejich individuálních potřeb.

13. Využití aktivit projektu iKAP

Celkem 5 škol uvádí, že využívá aktivity projektu iKAP. Ty se týkají polytechnického vzdělávání, kariérového vzdělávání a prevence, podnikavosti, iniciativy, kreativity. Žádná z těchto škol nevyužívá aktivity z oblasti inkluze a rovnosti příležitostí.

Závěr

Dotazník byl zaměřen na zjišťování podmínek škol pro práci se žáky ohrožené školním neúspěchem, zabýval se i tím, jak školy v době svého uzavření z důvodů pandemie Covid – 19 k těmto žákům přistupovaly. Všechny školy hledají stále nové cesty k tomu, aby posílily podporu žáků. Silnou stránkou je nejen sdílení metodických materiálů mezi školami, ale také neformální spolupráce, kterou navazují ředitelé škol, školní poradenská pracoviště i učitelé. V rámci nastavení podpůrných opatření školy efektivně spolupracují se školskými poradenskými zařízeními a podporují vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluze. Žákům jsou poskytovány individuální i skupinové konzultace, školy diferencují práci se žáky s cílem dosažení maximálního rozvoje jejich potenciálu.

Příležitosti, které z dotazníků vyplynuly, souvisejí s financováním pracovních pozic podporujících rovné příležitosti ve vzdělávání, především pozice školního asistenta, školního psychologa nebo speciálního pedagoga. Zajištění financování je do budoucna velmi nejisté, ale na druhou stranu zajištění těchto pracovníků je pro školu prospěšné. Někteří zřizovatelé již nyní, alespoň část úvazku např. školního psychologa, pokrývají. To se jeví jako jedna z cest i pro další školy.

Snahou škol je podávat efektivně a včas informace rodičům, k čemuž slouží různé platformy. Příležitostí je průběžná aktualizace webových stránek škol a využití jednotného informačního kanálu, aby nedocházelo k nepřesnostem. Zvláště nyní, v době distančního vzdělávání, je nutné, aby se zprávy dostávaly rodičům včas a v potřebné kvalitě.

Většina škol využívá v rámci kariérového poradenství testy studijních předpokladů. Sdílení zkušeností dobré praxe s tímto nástrojem by mohlo přispět k tomu, aby jej využívaly všechny brněnské školy.

Brněnské základní školy nabízejí žákům ohroženým školním neúspěchem velkou podporu a stále hledají nové cesty pro její poskytování. Do budoucna je třeba řešit zvláště personální podporu škol tak, aby byla nastavena nikoli nahodile, ale koncepčně. I přes skutečnost, že brněnské základní školy spolupracují a sdílejí zkušenosti, je vhodné do budoucna hledat a posilovat další platformy spolupráce a nastavení metodické podpory v situacích, kdy nemá škola s daným problémem zatím zkušenosti.

Realizace inkluzivního vzdělávání a potřeby základních a mateřských škol zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi

Důležitou součástí práce škol je vyhledávání dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. Proto je velmi důležitá včasná diagnostika a poskytnutí péče dětem a žákům již od předškolního věku.

Dotazníkové šetření realizované projektovým týmem v březnu 2021 na základních a mateřských školách zapojených do projektu ukázalo, že největší zodpovědnost při identifikaci dětí ohrožených školním neúspěchem má v mateřských školách pověřený učitel, popřípadě ředitel/ka. U základních škol jsou to především pracovníci školního poradenského pracoviště, popřípadě pověřený učitel.

Se společným vzděláváním jsou na pedagogy kladeny vyšší nároky, do škol přichází větší počet dětí s různými vzdělávacími potřebami. Na ztíženou situaci je třeba reagovat personální podporou. Finance na pozice školního psychologa a speciálního pedagoga, v menší míře také na školního asistenta čerpá polovina škol ze Šablon III. V malé míře školy využívají personální podporu i z jiných zdrojů.

Stěžejním zjištěním je potřeba průběžného vzdělávání všech pedagogických pracovníků, nejen těch pověřených identifikací dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Každý učitel by měl být schopný identifikovat vzdělávací obtíže dětí a žáků.

Zvyšování nerovností mezi dětmi může být také ovlivněno samotnými podmínkami společného vzdělávání, neboť není v možnostech učitelů, aby veškeré obtíže dokázali vyřešit sami. Žádoucí je spolupráce s dalšími institucemi, které se podílejí na podpoře vzdělávání dětí a žáků. Bylo ověřeno, že školy spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně pedagogickými centry, s neziskovým sektorem i s místně příslušným orgánem sociálně právní ochrany dítěte.

Důležité je také sdílení informací nejen ve škole mezi jednotlivými pedagogy, ale také mezi školami navzájem. Šetření ukázalo, že nejčastěji probíhá komunikace přímo ve škole. Méně časté je sdílení příkladů dobré praxe mezi jinými školami. Tuto formu výměny zkušeností je vhodné do budoucna více podporovat.

Vzdělávání ve sledovaném období bylo významně ovlivněno celosvětovou pandemií, která se promítla i do vzdělávacího procesu na území města Brna. Školy se musely s nastalou situací vypořádat, nikdo nebyl na tuto situaci připraven. Distanční vzdělávání mělo pozitivní dopad na zvýšení samostatnosti žáků a zlepšení digitálních kompetencí učitelů, žáků, ale i rodičů. V této souvislosti bude potřebné vybavit školy odpovídajícím technickým vybavením a rozšířit vzdělávání pedagogů v této oblasti, neboť využívání moderních technologií je pro vzdělávání dětí a žáků v dnešním světě nezbytné.

Negativní dopad měla epidemie do oblasti sociálních kompetencí dětí předškolního i školního věku. Děti zůstávaly v rodinách, chyběl jim kontakt s vrstevníky, s učiteli, zhoršovaly se jejich komunikační dovednosti. Varovným zjištěním bylo, že při distanční výuce klesá pozornost dětí, často chybí motivace k učení, někdy chybí i dostatečná podpora rodiny a materiální zázemí rodiny pro distanční vzdělávání.

Paradoxem je, že v době distanční výuky školy v mnoha případech zaznamenaly zlepšení komunikace s rodiči. Nejčastějším prostředkem komunikace mezi školou a rodinou byl informační systém školy, případně emailová korespondence. V mnoha případech bylo nutné přizpůsobit komunikaci s rodiči jejich individuálním potřebám, např. formou doručování zadaných úkolů a učiva do poštovních schránek rodin.

V době distanční výuky řešily základní školy také kariérové poradenství pro žáky a spolupráci rodiny s výchovným poradcem konkrétní školy.

Dotazníkové šetření na školách zapojených do projektu ukázalo potřebu zacílení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na zkvalitnění práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na nutnost vybavení škol a žáků technologiemi vhodnými pro distanční vzdělávání.

Zpracoval: realizační tým projektu „Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně“ CZ.02.3.61/0.0/0.0/19_075/0013630

Červen 2021